

2010. május 14-i találkozóink témája a figyelem volt.

Hámori Ágnes (az MTA Nyelvtudományi Intézetének munkatársa) előadásának kivonata alább olvasható.

A figyelem nyelvészeti jelentősége és legfontosabb dimenziói a társalgásban

□

Az utóbbi időkben egyre több nyelvészeti kutatásban fogalmazódik meg a **figyelem** szerepének alapvető fontossága a nyelvben. A figyelem fogalma azonban több értelemben is használatos, és az egyes figyelmi jelenségek működésének is különféle jellegzetességei és dimenziói vannak, amelyek különböző módokon függhetnek össze az egyes nyelvi jelenségekkel, pl. a jelentéskonstruálással, a mondattal, a szórenddel, a stílussal, a szövegek és a diskurzusok szerveződésével. Az előadás a figyelem legfontosabb megközelítéseit, fajtáit és jellemzőit szeretné áttekinteni (pl. önkéntelen figyelem/szándékos figyelem; a figyelem kiterjedése és ennek nyelvi következményei; fókusz és periféria; a figyelem mint belső látás) és bemutatni a nyelv működésével (elsősorban a szövegszerveződéssel és -megértéssel) való néhány legfontosabb kapcsolatát. Ennek során főleg a figyelem mondaton belüli, szövegbeli és diskurzusbeli érvényesüléséről lesz szó, elsősorban szövegtani és kognitív pragmatikai meglátások alapján. Központi szerepet kap az interszubjektív, triadikus figyelem jelensége és a kommunikációban részt vevő egyének közti figyelmi jelenetek működése, s ennek összefüggései a nyelv perspektivikusságával, a jelentéskonstruálás lehetséges aspektusaival, a szalencia jelenségével és a figyelemirányítással, illetve a beszélt nyelvi diskurzusok működésével. Az előadás célja néhány gyakran használt fogalom pontosabb körüljárása, illetve néhány fontos jelenség kiemelése (példák alapján) a figyelem társalgásbeli működésének kérdésköréből.